

PAPER DETAILS

TITLE: ÂSIKLİK GELENEĞİNİN YASATILMASINDA KÜLTÜREL İCRA MEKÂNI OLARAK EĞİTİM
KURUMLARININ ROLÜ: İZMİR HALK ÂSIKLARI DERNEĞİ ÖRNEKLEMİ

AUTHORS: Zülfikâr BAYRAKTAR

PAGES: 20-35

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/86068>

ÂŞIKLIK GELENEĞİNİN YAŞATILMASINDA KÜLTÜREL İCRA MEKÂNI OLARAK EĞİTİM KURUMLARININ ROLÜ: İZMİR HALK ÂŞIKLARI DERNEĞİ ÖRNEKLEMİ

Zülfikâr BAYRAKTAR *

Atıf/©: Bayraktar, Zülfikar, (2014). Âşıklık Geleneğinin Yaşatılmasında Kültürel İcra Mekânı Olarak Eğitim Kurumlarının Rolü: İzmir Halk Âşıkları Derneği Örnekleme, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 7, Sayı 1, Haziran 2014, ss, 20-35.

Özet: Gelenek içerisinde kuşaktan kuşağa değişik yöntem ve metotlarla aktarımı yapılan halk kültürü, küresel dünyanın sanayileşme, iletişim, ulaşım, ekonomi ve kentleşme alanlarında gerçekleştirdiği hızlı değişime uyum sağlayarak hızla değişerek dönüşmeye ve bu yolla toplum içerisinde kendine yaşam alanı oluşturmaya devam etmektedir. Türk halk kültürünün önemli bir bölümünü teşkil eden ozan-baksı edebiyat geleneğinin devamı olan âşıklık geleneği, köklerini Orta Asya'dan almış ve geçmişten günümüze Türk kültürüne ait unsurları bünyesinde mayalayarak varlığını günümüze kadar sürdürmüştür. Çalışmada bu bağlamda, halk bilgisi ürünlerinin koruma altına alınmaya çalışılması yerine, bu ürünlerin yaratım ve üretim bağamlarının sürdürülebilir kılınması düşüncesinden hareketle, âşıklık geleneğinin sürdürülebilir hale getirilmesinde kültürel icra mekânı olarak eğitim kurumlarının rolü konusu İzmir Halk Âşıkları Derneği örnekleme üzerinden ele alınarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Geleneğin Dönüşümü, Geleneksel Mekân, Âşıklık Geleneği, İzmir Halk Âşıkları Derneği.

* Yrd. Doç. Dr., Gediz Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı, e-posta: zulfikarbay@gmail.com.

Role of Educational Institutions as Cultural Performance Centers in Keeping Tradition of Poetry Singing Alive: A Case Study of Izmir Poetry Singing Association

Citation/©: Bayraktar, Zülfikar (2014). Role of Educational Institutions as Cultural Performance Centers in Keeping Tradition of Poetry Singing Alive: A Case Study of Izmir Poetry Singing Association, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 7, Issue 1, June 2014, pp, 20-35.

Abstract: Folk culture, which is transferred from one generation to another by various methods and ways within traditions, continues to be transformed by becoming rapidly modified and putting itself in harmony with the changes that the globalized world has gone through, in the areas of industrialization, communication, transportation, economics and also urbanization, and establishing for itself a new place in society. By doing this, the Turkish folk poetry tradition is able to survive today by blending aspects of Turkish culture from the past as well as the present. This Turkish folk poetry tradition, which is a continuation of the original folkloric-style singing poet tradition that constitutes a significant part of Turkish folk culture, originated from Central Asia. Within the case study of the Izmir Poetry Singing Association, this paper analyzes the role of educational institutions as cultural performance centers that help keep the folk poetry singing tradition alive by producing products of folklore and enabling their sustainability through performances instead of just maintaining their preservation as artifacts from the past.

Keywords: Folklore, Transformation of Tradition, Traditional Space, Folk Poetry Tradition, Izmir Poetry Singing Association.

I. GİRİŞ

Sözlü gelenek içerisinde kendine yer bulan edebiyat ürünlerinin bağlamları, yaratıcıları, dinleyicileri ve işlevleri bakımından dinamik bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Dinamik bir yapıya sahip olan bu yaratmalarda gözlemlenen en belirgin özellik, bu ürünlerin yaratıldıkları toplumda meydana gelen sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel değişmelere paralel olarak, bazı özelliklerinin kısmen veya büyük oranda değişebilir nitelikte olmasıdır (Fedakâr, 2005: 216). Sözlü gelenekte yaratılan halk bilgisi ürünlerinin bu bağlamda değişmez, donup kalmış ve kuşaklar arası ilk haliyle aktarılan bir metni veya biçiminden bahsetmek mümkün değildir. Kısaca özetlemek gerekirse, sözlü gelenek içerisindeki yaratmalar, değişen hayat koşullarına, zamana ve mekâna göre yeniden şekillenerek değişir ve dönüşürler. Bu yaratmalar bu yönüyle de

kendilerine yaşam alanı bulma noktasında güçlük çekmezler.

Günümüz şartlarında, somut olmayan kültürel mirasın korunmasında, “insansız korumadan insanla birlikte ve insanlık için koruma” şeklinde bir anlayışın benimsenmesiyle beraber yine bu mirasın yaşatılması noktasında yeni mekân arayışları meselesi, küresel değerlerin tüm alanlarda kendini daha fazla hissettirmesiyle daha da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Oğuz, 2007: 30-32). Ayrıca, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nde “insan” kavramının öne çıkarılmasıyla kültürel mirasın korunmasında, kültürel mirası üreten ustalara, kültürel mirası taşıyan ve aktaran bireylere ve de kültürel mirasın aktarıldığı mekânlara özel bir önem atfedilmekle beraber, nelerin korunacağı, nasıl korunacağı ve gelecek kuşaklara nasıl aktarılacağı soruları da cevap beklemektedir (Ekici, 2010: 141-142; Oğuz, 2003: 247-253). Yine bu bağlamda, bu soruların cevaplanmasında somut olmayan kültürel mirası yaşatarak koruma prensibine uygun olarak hazırlanan ve sürdürülebilirlik özelliği taşıyan projeler büyük bir öneme sahiptir.

Özellikle günümüz dünyasındaki sanayileşme, kentleşme, ulaşım, ekonomi, eğitim ve iletişim alanlarında meydana gelen hızlı değişim yaşam alışkanlıklarımızla beraber geleneksel kodlarımızı da değiştirmiş ve bu duruma paralel olarak da kültürel yapılarımızda dönüşümler ve de güncellemeler baş göstermiştir. Kültürel miras taşıyıcıları tarafından yine birçok sebebe bağlı olarak güncellenemeyen geleneksel kültür unsurlarımız ise zaman içerisinde işlevlerini de kaybederek unutulmuş ve de kaybolmuşlardır (Başgöz, 1986: 140). Türk milletinin duygu ve düşünce dünyasının zenginliğinin en önemli geleneksel göstergelerinden biri olan âşıklık geleneği de yaşadığımız yüzyılın gerçekliğinden nasiplenerek kendine yaşam alanı bulma noktasında yeni arayışlar içerisine girmiştir. Bu geleneğin yaratıcısı, temsilcisi ve aktarıcısı olan âşıkların, değişen yaşam koşullarına bağlı olarak gösterdikleri uyum süreçleri de üzerinde çalışılmayı bekleyen bir sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Türk halk kültürünün önemli bir bölümünü teşkil eden ozan-baksı edebiyat geleneğinin devamı olan âşıklık geleneği, köklerini Orta Asya’dan almış ve geçmişten günümüze Türk kültürüne ait unsurları bünyesinde mayalayıp varlığını günümüze kadar sürdürmüştür. Çalışmada bu bağlamda, halk bilgisi ürünlerinin koruma altına alınmaya çalışılması yerine, bu ürünlerin yaratım ve üretim bağlamlarının sürdürülebilir kılınması düşüncesinden hareketle, âşıklık geleneğinin sürdürülebilir hale getirilmesinde “kültürel icra mekânı”^[1] olarak eğitim kurumlarının rolü konusu İzmir Halk Âşıkları Derneği örneklemini üzerinden ele alınarak tartışılacaktır. Yine çalışmada, âşıklık geleneği, günümüz âşıklık geleneğinde icra mekânı olarak yeni yönelimler, günümüz âşıklarının değişen şartlara uyum sağlama süreçleri ve âşıklık geleneğinin değişimi ve dönüşümü konularına vurgu yapılacaktır. Çalışmada, İzmir Halk Âşıkları Derneği

başkanı ve derneğe kayıtlı âşıklarla dernek ortamında değişik zamanlarda ve farklı eğitim kurumlarında sanatlarını icra ederlerken, görüşme ve gözlem yöntemleri kullanılarak elde edilen veriler kullanılmıştır.

II. ÂŞIKLIK GELENEĞİNİN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Küresel ölçüde ve özellikle de teknolojik ve ekonomik gücü elinde bulunduran ülke ve ticari kuruluşların üretim ve yaşam tarzlarının benimsetilmeye çalışıldığı günümüz dünyasında, bir taraftan yerel değerler icra ortamlarını kaybetmekte ve bu duruma paralel olarak, bu ortamlarda yaratılan halk bilgisi ürünleri de azalıp kaybolurken; bir diğer taraftan da başta milli kimliği koruma ve diğer sebeplere bağlı olarak yerel ve geleneksel olana ilgi artmaktadır (Ekici, 139: 2010). Bu bağlamda, geleneksel kültür zenginliklerimizden biri de yine milli kültür varlığımızın önemli bir bölümünü teşkil eden ve köklerini Orta Asya'dan alan ozan-baksı edebiyat geleneğinin devamı niteliğindeki âşıklık geleneğidir. Âşıklık geleneğini yaşatarak bu geleneğe adını vermiş olan “âşık” terimini halk bilimi ilmî disiplini içerisinde, “halk içinde geleneksel kültür ortamında yetişen; çoğu kez usta çırak ilişkisi içerisinde bu sanatı öğrenen; genellikle saz eşliğinde yer ve zaman mevhumuna bağlı kalınmaksızın, eğlendirmek, eğitmek, protesto etmek, yermek ve de genç kuşaklara geleneksel kültürü öğretmek amacıyla irticalen (doğaçtan) şiir söyleyip halk hikâyeleri anlatan; yüksek yaratım gücüne sahip sanatçı”, şeklinde tanımlamak mümkündür.

Âşıklık geleneği üzerine çalışmalar yapmış pek çok araştırmacı, Türk edebiyatının ilk temsilcileri olan ozan baksı şair tipinin meydana getirdiği edebiyat geleneğinin Anadolu'daki tasavvuf cereyanları ile tekke edebiyatının da tesiri altında kalarak İslamî kaidelere uygun yeni bir terkiplerle âşık edebiyatını oluşturduğunu kabul etmektedir (Oğuz, 1995: 423-425). Âşık terimi bu bağlamda, Anadolu coğrafyasında ilk zamanlar Yunus Emre tarzında tasavvufi şiirler ve ilahiler söyleyen şairler için tanımlayıcı bir kavram olarak kullanılmış ve zamanla daha geniş bir anlam kazanarak halk şiiri tarzında şiir söyleyen tüm şairler için kullanılan bir terim haline gelmiştir. Âşıklar genel itibarıyla idealist dünya görüşüne bağlı olmakla beraber Selçuklu ve Osmanlı devletleri döneminde egemen kültür İslamî nitelik taşıdığı için halk şiirinin idealizmi de dinsel bir nitelik göstermiştir. Bu yönüyle tasavvuf düşüncesini doğrudan yansıtmayan âşıklar da genelde İslamî dünya görüşüne bağlı olmuşlardır (Yardımcı, 2013: 113-114).

Âşık edebiyatı geleneği kurumsal bir yapı olarak XVI. yüzyılda teşekkül etmeye başlamış ve bu tekâmülünü XVII. yüzyılda tamamlayarak Türk kültür dinamizmi içerisindeki varlık sahasını günümüze kadar muhafaza etmiştir (Düzgün, 2004: 170-171). Âşık edebiyatı, Türk kültürünün bütün katmanlarınca özümsemiş ve çağlar boyu toplum ortak kültür kodlarını oluşturan önemli bir kurum olmuştur. Âşıklar bağlı bulundukları geleneği ve halk kültürünün bütün değerlerini şiirlerinde anlatarak Türk kültürünün ortak bir yaşam ve değerler bütünü

olmasına çağlar boyu hizmet etmiştir. Âşıklar şiirlerinde toplumsal, tarihsel, bireysel olgu ve durumlar karşısında halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmeleri bakımından Türk kültürünün korunmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yapmışlardır. Âşıklar ayrıca, dışa dönük karakterleriyle her dönem siyasal ve toplumsal olaylara karşı olan duyarlılıklarını eserlerine konu edinmişlerdir (Emre, 2013: 60-61; Yardımcı, 2013: 112-113).

“Saz şiiri” ya da “âşık şiiri” adıyla da anılan bu gelenek, tarihî seyri içerisinde ve geçmişten günümüze icra edildiği ortamlar itibarıyla farklılık göstermiştir (Günay, 1986: 24; Sakaoglu, 1986: 248-251). Sözlü kültür ortamından yazılı kültür ortamına ve oradan da dijital kültür ortamına taşınan bu yaratmalar, son birkaç asırdır meydana gelen sosyo-kültürel, ekonomik ve de siyasî gelişmelere paralel olarak içinde var oldukları kültür ortamlarına uyum sağlamışlardır. Bu süreç içerisinde âşıklık geleneği içinde var olduğu toplumun sesi ve soluğu olmuş ayrıca bu gelenek yine zaman içerisinde kaybolma tehlikesinin aksine daha da zenginleşip büyük bir kültür mirası olarak günümüze kadar ulaşma kabiliyeti göstermiştir.

Halk bilgisi sözlü yaratmaları arasında önemli bir yer teşkil eden âşık edebiyatı ve bu edebiyat çevresinde oluşmuş geleneğin tarihi seyrini; sözlü kültür ürünleri olmaları ve bu ürünlerin yazılı kültüre aktarılma sürecinin çok sonraları başlaması gibi sebeplerden dolayı takip etmek kolay olmamıştır. Bununla beraber eldeki mevcut belgeler ışığı altında İslam öncesi dönemdeki Türk devletlerinde askeri mızıkların ve halk şairlerinin bulunduğu, genel ve özel toplantılarda, toylarda, bayramlarda, av törenlerinde ve ölüm merasimlerinde yine bu âşıkların sanatlarını icra ettikleri bilinmektedir (Düzgün, 2004: 169).

İslam sonrası dönemde, âşıkların sanatlarını icra etmek için kendilerine mekân olarak köylük yerleri, kahvehaneleri, zengin konaklarını, klasik edebiyatın az etkilediği küçük kentleri ve göçebe ya da yarı göçebe toplulukların yaşam alanlarını seçtiklerini ayrıca aşğın hem yaratıcı hem de icracı olduğunu ve de gerek çağdaşı olan, gerek kendinden önce yaşamış olan âşıklardan edindiği edebiyat geleneğini bir kuşaktan öbür kuşağa aktarma görevini de üzerine aldığını söylemek mümkündür (Köprülü, 1989: 195-207; Boratav, 1968: 341-342). Bu geleneğin özellikle İslam sonrası dönemde Anadolu’da kurumsallaşmaya başlamasına rağmen tarihî belge ve tezkireler üzerinden yazılı örneklerinin günümüze ulaşamayışının temel sebebi, eski fikir adamlarının Arap ve Fars etkisinde kalarak halkın zevkini ve isteklerini görmezden gelmeleridir. Bu durum zamanla halka ait olanın icra ve estetik bakımdan aşağı ve fena görülmesine ve entellektüel sınıf ile âşıklar arasında halkın ruhunu birbirinden ayıran farklı eserlerin verilmesine zemin oluşturmuştur (Köprülü, 1989: 195-207).

Geleneksel kültür ortamlarında usta çırak ilişkisi içerisinde yetişen âşıkların, sanatlarını icra ettikleri en önemli mekânların başında kahvehaneler gelmektedir.

Günümüz şartları içerisinde ortaya çıkan teknolojik gelişmeler ve değişen hayat şartlarına paralel olarak bazı farklılıklar görülmesine rağmen, günümüze kadar âşık kahvehaneleri temel işlevlerini yitirmemişlerdir. Kuruluş amaçları itibarıyla ticari bir işleve sahip bu müesseseler zamanla bir kültür ve eğitim mekânı haline gelmişlerdir. Kahvehanelerle ilgili bu işlevsel süreç sadece Anadolu kahvehaneleri ile ilgili değildir. Diğer coğrafyalarda da varlık gösteren bu ticari işletmeler zaman içerisinde entelektüellerin ve sanatseverlerin uğrak mekânları haline gelmiştir.

Kahvehanenin Anadolu’da yayılmaya başladığı dönem, âşıklık geleneğinin kendini kurumsal olarak hissettirmeye başladığı XVI. yüzyıla tesadüf etmektedir. Zamanlama bakımından Anadolu’da kahvehanelerin ortaya çıkışı ile âşıklık geleneğinin oluşumu arasındaki bu paralellik, âşıklık geleneğinin kurumsallaşmasında bir mekân olarak kahvehanelerin önemine işaret etmektedir. Kahvehaneler hızlı bir şekilde İstanbul’dan Anadolu’nun diğer yerleşim bölgelerine yayılma göstermiştir. İlk etapta bir statünün göstergesi olarak ziyaret edilip kahve eşliğinde sohbetlerin yapıldığı bu mekânlar zamanla sıradan insanların uğrak yeri haline gelmiştir. Kahvehane sayısındaki artışla beraber kahvehane işletmecileri kendi aralarında rekabete girişmiş ve bunun sonucunda bu mekânlarda Karagöz oynatmak, meddah bulup halk hikâyesi anlattırmak zamanla bir gelenek haline gelmiştir. Âşıklık geleneği de bu yeni kültürel mekânına uyum göstererek özellikle ileride âşık kahvehaneleri adı altında faaliyet gösteren mekânlarda icra edilmeye başlanmıştır (Balkaya, 2013: 884-885; Duvarcı, 2012: 84).

Âşıkların sanatlarını bu mekânlarda icra etmelerinin hem kahvehane işletmecileri hem de âşıklar açısından önemli bazı ekonomik sonuçları doğurduğu gerçeği gözlerden kaçırılmamalıdır. Tarihî süreç içerisinde, kahvehanelerin âşıklık geleneğine ev sahipliği yapmasıyla geleneğin pazarlanması konusu arasındaki yakın ilişki bu yerlerin neden uygun icra mekânları olarak seçildiğini bir yönüyle açıklayabilmektedir. Âşıklık geleneğinin kahvehanelerde varlık göstermesiyle beraber hem âşık hem de bir işletmeci olarak kahvehane sahibi itibar ve gelir elde etmişlerdir. Bu yönüyle âşıklık geleneğinin icra sürecinde kahvehaneler, daha önce de ifade edildiği gibi, geleneğin yaşatıldığı ve aynı zamanda pazarlandığı önemli mekânlardan biri haline gelmiştir.

Günümüzde teknolojinin sözlü geleneğin işlevini üstlenmesiyle beraber âşıklık geleneği kitle iletişim araçları vasıtasıyla yayılmaya başlamıştır. Teknoloji bu bağlamda, elinde sazı, dilinde türküsüyle diyar diyar gezen gezginci âşığın yerini alarak bu geleneğin dar çevreden daha geniş alanlara doğru yayılmasına imkân tanımıştır. Yine bu duruma paralel olarak, âşıklık geleneği gelenek dışı unsurlarla da beslenerek kabuk değiştirmiş ve yeni ortamlara ve şartlara uyum göstermeye başlamıştır. Özellikle son yarım asırdır köyden kente göçle beraber âşıklık geleneğindeki bu değişim ve dönüşüm süreci hız kazanmıştır (Artun, 1998: 43-49; Çobanoğlu, 1999: 250-252).

Yine özellikle, Avrupa'ya yapılan işçi göçleri ve gurbet olgusu ekseninde bir âşık tarzı şiir geleneğinin oluşması ve bu duruma paralel olarak âşık edebiyatının tematik olarak zenginleşmesi ve de bu ürünlerin dijital kültür üzerinden pazarlanması ile ideal bir pazar oluşmuştur. Bu pazarla birlikte, âşıklık geleneği kendine yeni yaşam alanları oluşturmuştur. Geleneğin büyük ölçüde dijital kültürle buluşması sonucu mahalli nitelikteki âşık ezgileri, yurdun dört bir yanına hızlıca yayılmıştır. Dolayısıyla âşıklar toplumun değişik katmanlarına da ulaşarak hem icracı hem de dinleyici sayılarını artırmışlardır. Ülkemiz şartlarında bugünkü âşıklık geleneği hem yaratma hem de icra zemini olarak sözlü, yazılı ve de dijital ortamlarda kendine yer bulmuştur. Bu alanlardaki öncelik, başta yerleşim yerlerinin özelliklerine, icracıların eğilimlerine ve sahip oldukları olanaklara ve de mesleklerine göre farklılıklar göstermektedir (Çobanoğlu, 2000: 152-158; Düzgün, 2004: 209).

III. İZMİR HALK ÂŞIKLARI DERNEĞİ

Türkiye'nin özellikle Doğu ve Orta Anadolu bölgelerinden, değişik sebeplerle İzmir'e göç etmiş âşıklar tarafından 1984 yılında İzmir'de kurulan İzmir Âşık ve Ozanlar Derneği, 2013 yılında feshedilerek İzmir Halk Âşıkları Derneği adı altında yeniden kurulmuştur. Derneğe kayıtlı yirmi âşık, on da saz ustası bulunmaktadır. Bu âşıklar yaratıcısı ve de taşıyıcısı oldukları bu geleneği İzmir'de yaşatmaya çalışmaktadırlar. Derneğe kayıtlı âşıklar başta Kars, Sivas ve Erzurum âşıklık geleneğini İzmir'de yaşatarak bu geleneğin İzmirli'lere tanıtılması noktasında geleneksel kültürün öğretilmesi gibi önemli bir misyonu yerine getirmektedirler.

Bu âşıkların büyük çoğunluğu çeşitli iş kollarında çalışmanın yanında âşıklık geleneğini de İzmir Halk Âşıkları Derneği çatısı altında değişik mekânlarda ve zamanlarda icra etmeye devam etmektedirler. Dernek başkanı ve aynı zaman da kendisi de bir âşık olan Celal Hoca mahlaslı Celal Bulut^[2] ile yapılan görüşmede, derneğe kayıtlı âşıkların büyük çoğunluğunun bu geleneği memleketlerinde usta çırak ilişkisi ile öğrendikleri, bir kısmının ise bu geleneği İzmir'de ve yine usta çırak ilişkisi içerisinde öğrendikleri tespit edilmiştir.^[3]

Büyük çoğunluğu Kars, Sivas ve Erzurum gibi şehirlerden İzmir'e göçen âşıklar, eserlerinde göç, kent yaşamı, kente uyum sürecinde yaşanan sıkıntılar, değişim, aidiyet, memleket hasreti ve ekonomik sorunlar gibi konuları işlemişlerdir (Ekici; Fedakâr, 2013: 53-54; Saçkesen, 2003: 292-295). Yapılan görüşmede dernek başkanı Celal Bulut, âşıklık geleneğinin kendine İzmir'de yer bulmasında dernek faaliyetlerinin yanı sıra, göç sonucu İzmir'i kendine mesken edinmiş Doğu kökenli vatandaşlarımızın da âşıklık geleneğine ilgisinin sürmesinin de büyük etkisi olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, Celal Bulut, göçle gelen kesim dışında da âşıklık geleneğine büyük bir ilginin var olduğunu ve birçok insanın bu geleneği öğrenebilmek için derneklerini ziyaret ettiklerini ifade etmiştir.^[4]

İzmir'de yaşayan âşıkların bu geleneği öncelikli olarak, göç sonucu İzmir'e gelmiş

olan vatandaşlarımızın kurmuş oldukları değişik derneklerin etkinliklerinde icra ettikleri tespit edilmiştir. Başka bir şehirden İzmir'e gelerek burada geldikleri yere olan bağlılıklarının bir göstergesi olarak kurulan bu dernekler, aynı zamanda İzmir ilinde hemşerilik ortak paydasında buluşanların uğrak mekânları haline gelmiştir. Dayanışma duygu ve düşüncesiyle kurulan bu derneklerin özel günlerinde, kutlamalarında ve anma etkinliklerinde âşıkların bu derneklere davet edildiği ve de sanatlarını bu mekânlarda icra ettikleri tespit edilmiştir. Celal Bulut, bu derneklerin daha çok Doğu ve Orta Anadolu'dan gelen vatandaşlarımızca kurulan dernekler olduğunu ifade etmiştir.^[5]

İzmir Halk Âşıkları Derneği üyesi âşıkların sanatlarını icra ettikleri yerlerden bazıları, İzmir'e Doğu ve Orta Anadolu'dan gelmiş vatandaşlarımızın çoğunlukta bulunduğu Buca, Pınarbaşı, Bayraklı ve Bornova gibi bölgelerdeki kahvehaneler ve derneklerdir (Saçkesen, 2003: 317). Bu kahvehanelerin sayısı çok fazla olmamakla beraber, özellikle Ramazan ayında, özel gün ve gecelerde ya da anma programlarında bu kahvehanelerde âşıklık geleneğinin icra edildiği tespit edilmiştir. Daha çok kahvehane işletmecisi tarafından İzmir Halk Âşıkları Derneği ile iletişime geçilmesi suretiyle bu tür gecelerin düzenlendiği, kahvehane sahibinin daha çok müşteri çekebilmek ve de müşterilerine hoşça vakit geçirtmek amacıyla bu tür etkinlikleri sıklıkla yaptığı tespit edilmiştir (Saçkesen, 2003: 292-295).

İzmir Halk Âşıkları Derneği üyesi âşıklar, icra mekânı olarak daha çok festivalleri tercih etmektedirler.^[6] Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından ve de Kültür ve Turizm Bakanlığınca düzenlenen festivaller, İzmir'deki âşıkların hem sanatlarını icra ettikleri hem de geleneksel kültürü İzmirliyle tanıştırdıkları önemli buluşma mekânlarıdır.^[7] İzmir'deki belediyelerin pazar yerlerinde, sanatlarını icra etmeleri için âşıklara tahsis ettikleri özel alanlar da yine âşıklar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Belediyeler tarafından hayata geçirilen bu "Pazar Yeri Projesi" ile hem âşıklık geleneğinin İzmir'de yaşatılmasına olanak sağlanmış hem de âşıklar az da olsa kendilerini tanıtmaya fırsatı bulmuşlardır.^[8]

İzmir Halk Âşıkları Derneği üyesi âşıklar aynı zamanda düğün, nişan, sünnet, asker uğurlaması, özel eğlence, dernek faaliyetleri ve fasıl gecelerine katılarak İzmir genelinde bu geleneği yaşatmaya çalışmaktadırlar. Bu yolla geleneksel âşıklık geleneğini İzmir'de yaşatarak itibar kazanma ayrıca az da olsa gelir elde etme gayreti içerisinde olan dernek üyesi âşıklar, bu geleneğin hem icracısı hem de taşıyıcıları olmaları yönüyle ve de somut olmayan kültürel mirasımızın önemli bir parçası olarak kendilerine gereken önemin verilmesi duygu ve düşüncesiyle dernek çatısı altında faaliyetlerine devam etmektedirler.

IV. ÂŞIKLIK GELENEĞİNİN YAŞATILMASINDA KÜLTÜREL İCRA MEKÂNI OLARAK EĞİTİM KURUMLARI

“Bir halk bilgisi ürününün kendi geleneksel bağlamında ve bu ürünün sahibi olan halk grubu tarafından yaratılmasının/ yeniden yaratılmasının veya tekrarlanması söz konusu olduğu ortama doğal ortam denmektedir (Ekici, 2010: 67-68)”. Mesela, bir düğünde çekilen halay ve bir aşkın köy kahvehanesinde icra ettiği bir halk hikâyesi kendi doğal bağlamında anlam kazanır ve yine bu bağlamda işlevini yerine getirmiş olur. Bağlamından izole edilerek, geleneksel mekânları dışında birçok sebebe bağlı olarak yeniden yaratılan ürünler de doğal değil, yapay mekânlarda yaratılmış olurlar. Bir aşkın sanatını istek üzerine bir üniversitede ve de bir sınıf ortamında öğrenciler karşısında icra etmesi bu duruma güzel bir örnek olarak görülebilir. Âşık burada, geleneksel bağlamdan uzaklaştığı için ortaya koyacağı yaratma da o ölçüde geleneksellikten uzak olacaktır.

İzmir Halk Âşıkları Derneği üyesi âşıkların sanatlarını icra ederek bu geleneğin yaşatılması noktasında kendilerine seçtikleri yeni mekânlardan biri de eğitim kurumlarıdır. Daha önce köy kahvehanelerinde, köy meydanlarında ve köy odalarında sanatlarını icra eden âşıklar, büyük şehirlere yapılan göçle beraber sanatlarını icra ettikleri mekânları da değiştirmek zorunda kalmışlardır. Yukarıda da ifade edildiği gibi, köy kahvehanesinde sanatını icra eden âşık, kent yaşamında bir festivalde, bir fasılda, bir düğünde, bir dernek faaliyetinde ya da bir eğitim kurumunda eline sazını alarak türküsünü söylemeye başlamıştır.

İzmir Halk Âşıkları Derneği başkanı Celal Bulut ile yaptığımız görüşmede kendisine yönelttiğimiz, “Bu geleneği eğitim kurumlarına da giderek oralarda icra ediyor musunuz?” sorusuna vermiş olduğu, “Evet hocam, bizim âşıklık geleneğimizin yeni yaşam alanlarından biri de bundan sonra eğitim kurumları olacak. Genç nesil bu gelenekten habersiz yaşıyor. Okullara gittiğimizde öğrenci ne ile karşılaşacağını bilmeden geçiyor karşımıza. Bizler sanatımızı icra etmeye başladığımızda da onlar da coşuyor bizlerle.”^[9] şeklindeki cevabı, eğitim kurumlarının âşıklık geleneğinin yaşatılmasındaki rolü ve önemi konusunu akıllara getirmektedir.

Celal Bulut’a yönelttiğimiz, “Eğitim kurumlarıyla nasıl ve ne şekilde irtibata geçiyorsunuz?” sorusuna ise, “Aslına bakarsanız okullarla biz irtibata geçmiyoruz. Üniversiteden sizler gibi hocalarımız, internetten ya da başka yollardan numaramızı bularak bizlere ulaşıyorlar. Gelip bizlerle görüşüyorlar. Bazen de liselerden okul yöneticileri ya da öğretmenlerimiz bizlere ulaşıyorlar. Rica ediyorlar, ‘Gelip okulumuzda bizlere âşıklık geleneğini anlatıp bu sanatı okulumuzda icra edebilir misiniz?’ diye. Bizler de sağ olsun âşık arkadaşlarımızla beraber sazlarımızı da alarak düşünüyoruz yola.”, şeklinde yapmış olduğu açıklama bu geleneğin İzmir’deki ortaöğretim ve de yüksek öğretim eğitim kurumlarınca öğrenilmeye, en azından tanınmaya çalışıldığını göstermektedir.

Celal Bulut’a yönelttiğimiz, “Âşıklık geleneğini tanıtmak üzere sizleri eğitim kurumlarına davet eden üniversite hocaları, ortaöğretimde çalışan öğretmenler ya da kurum yöneticileri genellikle davetin gerekçesini nasıl ifade ediyorlar?” sorusuna, “Öncelikle şunu söylemeliyim ki, bizi üniversitelerden en çok Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden hocalarımızla yine ortaöğretim eğitim kurumlarından Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerimiz, az da olsa ilköğretimden de Türkçe öğretmenleri davet ediyorlar. Genellikle derslerinin konusu âşıklık geleneği olduğunda bizlere ulaşıyorlar. Bunu da zaten bizlerle konuşuyorlar. Hatta bizlerden bu geleneği önce anlatmamızı sonra da sazımız ve sözümüzle bu geleneği icra etmemizi istiyorlar.”^[10] şeklinde vermiş olduğu cevap eğitimcilerin bu dersleri daha interaktif bir ortamda işleme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, topluca izlenen bu etkinlikler gençler için eğitici olduğu kadar eğlendirici bir faaliyet olarak da görülmektedir.

İzmir Halk Âşıkları Derneği başkan yardımcı ve Demiroğlu mahlaslı âşık Nuri Ağdemir’e^[11] yönelttiğimiz “Gittiğiniz eğitim kurumlarında âşıklık geleneğini nasıl tanıtıyorsunuz?” sorusuna “Öncelikli olarak şunu belirtmeliyim ki, genellikle öğrencilerin derslerinin son saatlerinde onlarla bir araya geliyoruz. Öğrenciler bizim gelişimizi büyük bir coşku ile karşılıyorlar. Bunu alkışlarından ve de türkülerimize yapmış oldukları eşlikten anlıyoruz. Programa öncelikli olarak 8’li, 11’li ya da 15’li bir “hoş geldin divanı” ile başlarız. Bu divanla salonda ya da sınıfta bulunan okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve de varsa programı izlemeye gelen öğrenci yakınlarına hoş geldin demiş oluruz. Bu onların çok hoşuna gidiyor. Çünkü böyle geleneksel bir yapı içerisinde onları da bu yapıya dâhil etmemiz onları heyecanlandırıyor, mutlu ediyor. Hoş geldin divanından sonra, bizden önceki ustalarımızı hatırlatma, onları yâd etme duygu ve düşüncesiyle “usta malı” dediğimiz bir türküyü söyleriz. Böylelikle geleneksel kültür içerisinde ustalarımıza ve büyük âşıklarımıza duyduğumuz saygıyı ifade etmiş oluruz. Bundan sonra “atışma” dediğimiz, iki âşığın birbiriyle çektiği ve ustalıklarını gösterdikleri bölüm gelir. Öğrenciler nedendir bilinmez en çok bu bölümü seviyor. Bunu alkışlarından ve de gülüşmelerinden anlıyoruz. Hatta öğrenciler bazen taraf da tutuyor. Bizleri heyecanlandırmak için tezahürat yapan bile oluyor. Tabi bizler de salondakilerin coşmasıyla daha da coşuyor, sazın teline bir başka vurmaya başlıyoruz. Bu yüzden bu bölümü bazen uzatabiliyoruz. Bundan sonra, kısa bir halk hikâyesi anlatıyoruz. Öğrencilerin dikkatini dağıtmamak için bu bölümü çok uzun tutmuyoruz. Bu bölümün arkasından da bir türkünün nasıl oluştuğunu anlatan bir “serence” anlatıyoruz. Böylelikle gençler her türkünün bir hikâyesi olduğunu öğrenmiş oluyor. Yine bu bölümün ardından, koçaklama ve güzelleme dallarından birer örnek veriyoruz. En son olarak da “lebdeğmez” dalında bir örnek sunuyoruz. Bu bölümde iki dudağımız arasına koyduğumuz iğne ile içinde b, f, p, m, v seslerinin olmadığı kelimelerden müteşekkil bir türkü söylüyoruz. Bu bölüm de çok heyecanlı oluyor. Gençler çok ilgi gösteriyor.

Programı en son “Allahâısmarladık” bölümü ile kapatıyoruz. Bu bölümde, dilek ve temenniler ile gençlere tavsiyelerin olduğu bir türkü söylüyoruz. Alkışlarla programı sonlandırıyoruz.”^[12], şeklinde bir cevap vermiştir.^[13]

Bizlerin de değişik zamanlarda ve mekânlarla katılımcı ve gözlemci olarak bulunduğu^[14] bu türden etkinliklerde gençlerin âşıklık geleneğine büyük ilgi duyduğu ve bazı öğrencilerin programdan sonra saz çalabilmek ve de türkü söyleyebilmek amacıyla dernek yöneticileri ile irtibata geçtiği tespit edilmiştir. Geleneksel âşıklık geleneği ile ilk kez kendi eğitim kurumlarında tanışan gençler, bu gelenekle ilgili izlenimlerini öğretmenleriyle, arkadaşlarıyla ve ebeveynleriyle paylaşmakta ve de böylesi bir etkinliğin tekrardan kendi kurumlarında yapılabilmesi için girişimlerde bulunmaktadır. Ayrıca, eğitim kurumlarında düzenlenen âşıklık geleneği programları ile gençler, sözlü geleneği ve sözlü geleneğin olanaklarını keşfederek bir enstrüman çalma noktasında teşvik de edilmektedir. Yine bu programlar vasıtasıyla geleneğin genç nesle öğretimi mümkün olmakta ayrıca gençlerin hoşça vakit geçirerek sözlü geleneğe ait incelikleri öğrenmelerine imkân tanınmaktadır.

“Gittiğiniz eğitim kurumlarına kaç kişi gidiyorsunuz? Yaptığınız icra için bir ücret talep ediyor musunuz?” sorusuna ise Celal Bulut, “Genellikle gideceğimiz sayıyı eğitim kurumları belirliyor. Çünkü kuruma gideceğimiz âşık sayısı kadar ya da ortalaması kadar ücret talebinde bulunuyoruz. Ama genellikle iki ya da üç âşık arkadaşla beraber gidiyoruz. Ücret talebinde bulunuyoruz çünkü derneğin ayakta durması için az da olsa buna ihtiyacımız var. Dernek binasının masrafları, diğer âşık arkadaşların masrafları, derneğe gelen misafirlerimizin çayı, çorbası derken bayağı bir masrafımız oluyor. İnanın hocam buradaki bu arkadaşlar bu işe gönül verdikleri için bu işi yapıyorlar. Keşke devletimizden düzenli bir gelirimiz olsa da, bizler de eğitim kurumlarımıza yük olmasak, bu geleneği gençlerimize doya doya anlatsak.”^[15] şeklinde bir cevap vermiştir.

Âşık Celal Bulut’un da ifade ettiği gibi, bir sivil toplum kuruluşu gibi işleyen derneğin tüm giderleri derneğin faaliyetlerinden karşılanmaya çalışılmaktadır. Bu durum İzmir kent ortamında âşıkların karşılaştıkları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaten bu yüzden dernek üyelerinden büyük bir kısmı farklı sektörlerde çalışarak, zaman buldukça derneğe gelmekte ve burada diğer âşık arkadaşlarıyla zaman geçirmektedirler. Âşıkların içine düştükleri bu ekonomik çıkmaz, geleneğin öğretilmesinde ve yaşatılmasında olumsuz bir etken olarak görülmektedir.

Âşıklık geleneğinin, İzmir Halk Âşıkları Derneği âşıklarınca eğitim kurumlarında icra edilerek genç kuşağın bu gelenekten haberdar edilmesi, bu yolla geleneksel kültürün aktarımının yapılması, öğrenirken hoşça vakit geçirme imkânına sahip olacak çocukların bu deneyimi yaşayarak öğrenecek olmaları gibi sebepler, özellikle

son dönemde bu geleneğin icra mekânı olarak neden eğitim kurumlarında kendine yer bulduğunu aslında bir yönüyle açıklayabilmektedir. Özellikle ülkemiz eğitim sisteminde “yaşayarak öğrenme” anlayışının yavaş yavaş benimsenmesiyle beraber bu türden etkinliklerin sayısı artış göstermeye başlamıştır. Artık, öğretmenler âşıklık geleneğini uzun uzadıya yazılı kaynak üzerinden öğrencisine aktarmak yerine âşıklarla irtibata geçmekte ve onları okula davet ederek bu geleneğin gençlerle buluşmasına imkân tanımaktadırlar.

Eğitim kurumlarındaki sınıflarda ya da büyük salonlarda öğrenci, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan bir topluluk önünde icra edilen âşıklık geleneği, her ne kadar doğal ortamından izole edilerek de icra edilse, yine izleyici ve dinleyici olarak bu deneyimi yaşayan gençler için bu, hayatlarının her döneminde zihinlerinde yer edecek bir tecrübe olarak kalmaktadır. “Balı” tarif etmekle tadını anlatmak zordur. Ancak tadına bakabilirseniz onu tanımlayabilir, tadı ile ilgili yorumda bulunabilirsiniz. Âşıklık geleneğini de bala benzeterek olursak ancak bir âşık ya da âşık grubu karşısında bu deneyimi yaşayan kişi, bu geleneğin ne ifade ettiğini anlayabilmekte ve tadına varabilmektedir. Yoksa bir âşık ya da âşık grubu karşısında bu deneyimi yaşamadan sadece yazılı kaynaklara bağlı kalınarak verilen bir eğitim anlayışıyla yalnızca bir tarif ve tanımlama yapılabilir.

Âşıklık geleneğinin varlığının ortadan kalktığı veya devam ettiği biçimindeki tartışmalar bir yana bırakılacak olunursa, kesin olanın, âşıklık geleneğinin bir değişim ve dönüşüm geçirdiği gerçeğidir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinde, âşıklık geleneğinin yaşatılarak genç kuşaklara aktarımı noktasında başta devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlere birçok görev düşmektedir. Bu bağlamda öncelikli olarak, okul ders kitaplarında âşıklık geleneğine ayrılan kısmın daha kapsamlı hale getirilmesine, sadece ölmüş âşıkların değil aynı zamanda yaşayan âşıkların da hayatlarının ve eserlerinin bu ders içerikliklerine dâhil edilmesine, âşıklık geleneği ile ilgili konu işlendiğinde yöredeki âşıklarla irtibata geçilerek onların derslerde öğrencilerle buluşmasına imkân tanınmalıdır. Yine bunlara ek olarak, âşıkların ekonomik durumları da göz önünde bulundurularak maddi açıdan özellikle devlet ve yerel yönetimlerce desteklenmeleri sağlanmalıdır.

Âşıklık geleneğinin eğitim kurumlarında kendine yer bulması noktasında, “Kültür Bakanlığına”, “Kültür ve Turizm İl Müdürlüklerine”, “Valiliklere”, “Kaymakamlıklara”, “İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine”, “Belediyelere”, “Sivil Toplum Kuruluşlarına”, “Üniversitelere”, “Ulusal ve Yerel Basın ve Medya Organlarına” büyük vazifeler düşmektedir. Yapılacak sempozyumlar, konferanslar ve çalıştaylarla bu konuda bir farkındalık oluşturularak Türk kültür hazinemiz arasında kendine müstesna bir yer edinmiş olan bu gelenek geleceğe taşınmalıdır.

V. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Kültürün küreselleşmesi ve yerelin ulusallaşarak evrensele ulaşması konuları günümüz dünyasında üzerinde önemle durulması gereken hususların başında gelmektedir. Bu durum yine günümüz şartlarında, kültürün korunarak gelecek nesillere aktarılmasında statik yerine dinamik bir yaklaşımın benimsenmesinin önemini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, halk bilgisi ürünlerinin koruma altına alınmaya çalışılması yerine bu ürünlerin yaratım ve üretim bağamlarının sürdürülebilir kılınması kanaatimizce bu konuda çözüme yönelik daha sağlıklı sonuçlar doğuracaktır.

Bilindiği üzere, UNESCO tarafından hazırlanan “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” somut olmayan kültürel mirası “yaşatarak koruma” prensibine dayanmaktadır. Yine, somut olmayan kültürel mirasın yaşatarak korunmasında, somut olmayan kültürel mirasa “görünürlük” ve “sürdürülebilirlik” kazandırmak ve bu konuda da “kültürel bellek” oluşturarak yine bu mirası “korumak” ve “aktarmak” gerekmektedir. Bu bağlamda, somut olmayan kültürel mirasımız içerisinde önemli bir yere sahip olan âşıklık geleneğinin yaşatılmasında bu mirasa görünürlük ve sürdürülebilirlik kazandırabilecek projelere devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerce destek verilmelidir.

İzmir’de yaşayan ve İzmir Halk Âşıkları Derneği çatısı altında birleşen âşıkların, âşıklık geleneğini kent yaşamında icra ettikleri yeni mekânlardan biri de eğitim kurumlarıdır. Âşıklık geleneğini Erzurum, Sivas ve Kars gibi şehirlerimizde usta çırak ilişkisiyle öğrenen âşıklarımız, başta ekonomik sebeplerle İzmir’e göç etmişler ve göç ettikleri kent ortamında da bu geleneklerini devam ettirme gayreti içerisinde olmuşlardır. Dernek çatısı altında faaliyet gösteren âşıkların özellikle son dönemde sanatlarını icra etmeleri açısından bir kültürel mekân olarak eğitim kurumlarının rolü ve önemi konusu üzerine hazırlanacak projeler, bu geleneğin yaşatılmasında ve genç kuşaklara aktarılması noktasında önemli bir işlevi yerine getirecektir.

KAYNAKÇA

- ARTUN, Erman (1998). “Günümüzde Yeniden Yapılanan Âşıklık Geleneğinin Sosyo-Kültürel Boyutu” *I. Emlek Yöresi ve Çevre Halk Ozanları Sempozyumu Bildirileri*, Emod Yayıncılık, Ankara, s. 43-49.
- ASLAN, Ferhat (2007). “Kars Yöresi Âşıklarının Usta-Çırak Geleneği Bakımından Değerlendirilmesi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S. 35, s. 41-78.
- BALKAYA, Âdem (2013). “Mekân Poetikası Bağlamında Âşık Kahvehaneleri ve Âşık Üzerinde Kimi Fonksiyonları”, *Turkish Studies*, Vol. 8/1, s. 881-889.
- BAŞGÖZ, İlhan, (1986) *Folklor Yazıları*, Adam Yayınları, İstanbul.
- BORATAV, Pertev Naili (1968). “Âşık Edebiyatı”, *Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı*, S. 207, Ankara, s. 340-357.
- ÇOBANOĞLU, Özkul (1999). “Elektronik Kültür Ortamında Âşık Tarzı Şiir Geleneği Bağlamında Çukurova Âşıkları Üzerine Tespitler” *III. Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri*, Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana, s. 246-253.
- , Özkul (2000). *Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- DUVARCI, Ayşe (2012). “Kültürümüzde İstanbul Kahvehaneleri ve Halk Edebiyatına Katkıları”, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, C. 1, S. 1, s. 75-86.
- DÜZGÜN, Dilaver (2004). “Âşık Edebiyatı”, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Editör: M. Öcal Oğuz, Grafiker Yayınları, Ankara, s. 169-212.
- EKİCİ, Metin (2010). *Halk Bilgisi Derleme İnceleme Yöntemleri*, Geleneksel Yayıncılık, Ankara.
- , Metin; FEDAKÂR, Pınar (2013). “Ege Üniversitesi Deneyimleriyle Somut Olmayan Kültürel Mirası Yaşatarak Koruma”, *Milli Folklor*, S. 100, s. 50-60.
- EMRE, Havva (2013). “Kültürün Değişim ve Dönüşümü Bağlamında Ozan Baksı Geleneğinden Çağdaş Türk Ozanlığına Geçiş”, *Bilim ve Kültür*, S. 1, s. 55-72.
- FEDAKÂR, Selami (2005). “Özbek Sözlü Destan Geleneğinde Değişim ve Tür Sorunu”, *Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul, s. 216-228.
- GÜNAY, Umay (1986). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad (1989). *Edebiyat Araştırmaları I*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, İstanbul.
- OĞUZ, M. Öcal (1995). “Azerbaycan ve Türkiye Sahasında Âşık Edebiyatının XVI. Yüzyılına Dair”, *İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, s. 423-433.

- OĞUZ, M. Öcal (2003). “Halkbilimi Çalışmalarının Yeni Dönemi: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi”, *Milli Folklor*, S. 60, s. 247-253.
- , M. Öcal (2007). “Folklor ve Kültürel Mekân”, *Milli Folklor*, S. 76, s. 330-32.
- SAÇKESEN, Ahmet (2003). *İzmir’de Yaşayan Âşıklardan Derlenen Halk Hikâyeleri Üzerine bir Araştırma*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Metin Ekici, İzmir.
- SAKAOĞLU, Saim (1986). “Ozan, Âşık, Saz Şairi ve Halk Şairi Kavramları Üzerine”, *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. 1, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 247-251.
- YARDIMCI, Mehmet (2013). *Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri*, Kanyılmaz Matbaacılık, İzmir.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- http://www.bayrakli.bel.tr/haber_devami.aspx?id=455, (Erişim Tarihi: 20.04.2014).
- <http://www.kentyasam.com/asiklar-bornovada-bulustu-hbrdty-29475.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2014).
- <http://www.haberizmir.com.tr/oku/id-10047/asiklar-5-kez-buca%E2%80%99da-toplandi.html>, (Erişim Tarihi: 25.04.2014).
- <http://www.yerelhaberci.com.tr/kultur-sanat/asiklar-hayran-birakti-h3698.html>, (Erişim Tarihi: 25.04.2014).
- <http://www.aktifhaber.com/konak-belediyesinden-asiklar-bayrami-303915h.htm>, (Erişim Tarihi: 25.04.2014).
- <http://www.yeniasir.com.tr/KentHaberleri/2013/07/01/asiklar-soyledi-gultepe-eglendi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2014).
- http://malhunhatun.yamanlar.k12.tr/d%C3%BCnya_%C3%B6yk%C3%BC_g%C3%BCn%C3%BC_haberi-TR-129-1.html#.U16Nv_1_s_I, (Erişim Tarihi: 18.02.2014).
- <https://pinvents.com/event/266881186805763/gediz-niversitesi-aklar-bayram>, (Erişim Tarihi: 26.02.2014).

NOTLAR

[1] Çalışmada kullanılan “kültürel icra mekânı” ifadesi, eğitim kurumlarının kültürün aktarıldığı mekânlar olması yönüyle ele alınmıştır. Yoksa burada “kültürel icra mekânı” ifadesiyle, geleneksel anlamda kültürün icra edilip, yaşatıldığı ve de aktarıldığı “kültürel mekân” kastedilmemiştir.

[2] 1949 Kars-Kağızman doğumlu. Emekli ilkokul öğretmeni ve 2000 yılından beri İzmir Halk Âşıkları Derneği’nin başkanlığını yürütüyor. Âşıklık geleneğini gençlik yıllarında usta çırak ilişkisiyle Kağızmanlı Âşık Laçın Aladağlı’dan öğrenmiş. 1990 yılından beri İzmir’in Buca ilçesinin Gediz mahallesinde ikamet ediyor. (18 Şubat 2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[3] (18 Şubat 2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[4] (18 Şubat 2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[5] (18 Şubat 2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[6] http://www.bayrakli.bel.tr/haber_devami.aspx?id=455, Erişim: 20.04.2014.

[7] <http://www.kentyasam.com/asiklar-bornovada-bulustu-hbrdty-29475.html>, Erişim: 01.04.2014; <http://www.haberizmir.com.tr/oku/id-10047/asiklar-5-kez-buca%E2%80%99da-toplandi.html>, Erişim: 25.04.2014; <http://www.yerelhaberci.com.tr/kultur-sanat/asiklar-hayran-birakti-h3698.html>, Erişim: 25.04.2014; <http://www.aktifhaber.com/konak-belediyesinden-asiklar-bayrami-303915h.htm>, Erişim: 25.04.2014.

[8] <http://www.yeniasir.com.tr/KentHaberleri/2013/07/01/asiklar-soyledi-gultepe-eglendi>, Erişim: 01.04.2014.

[9] (10.02.2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[10] (25.04.2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[11] 1946 Kars-Çıldır doğumlu. Emekli güvenlik görevlisi. İlkokul mezunu. 1992 yılından beri İzmir Halk Âşıkları Derneği’nin yönetim kurulunda. Âşıklık geleneğini gençlik yıllarından itibaren kendi kendine öğrenmiş. 1979 yılından beri İzmir’in Karabağlar ilçesinin Cennetçeşme mahallesinde ikamet ediyor. (18 Şubat 2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[12] (11.04.2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).

[13] Âşıklık geleneği ile ilgili daha geniş bilgi için bkz.: Ferhat Aslan, “Kars Yöresi Âşıklarının Usta-Çırak Geleneği Bakımından Değerlendirilmesi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S. 35, 2007, s. 41-78.

[14] http://malhunhatun.yamanlar.k12.tr/d%C3%BCnya_%C3%B6yk%C3%BCg%C3%BCn%C3%BC-haber-TR-129-1.html#.U16Nv1s_I, Erişim tarihi: 18.02.2014; <https://pinvents.com/event/266881186805763/gediz-niversitesi-aklar-bayram>, Erişim tarihi: 26.02.2014.

[15] (25.04.2014 tarihli görüşme, İzmir Halk Âşıkları Derneği).